

Nr 285.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående byggnader för nomadskolorna; given Stockholms slott den 24 maj 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gösta Bagge.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 24 maj 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Bagge anför härefter:

I propositionen nr 102 till 1939 års lagtima riksdag framlades förslag om anskaffande av nya och förbättrade lokaler för nomadskolorna. I propositionen förutsattes, att nomadundervisningen fortfarande skulle vara förlagd till särskilda för nomadbarnen avsedda skolor.

Det av nomadskolinspektören framlagda byggnadsprogrammet innebar i huvudsak, att de ohygieniska och hälsovådliga s. k. hushållskåtorna, där barnen från byskolorna i Karesuando, Lannavaara, Jukkasjärvi, Killinge och Vaikijaure bo under skoltiden, skulle ersättas med skolhemsbyggnader, samt att åtgärder skulle vidtagas för att avhjälpa de allvarliga brister, som på ett undantag när konstaterats hos de nuvarande nomadskolkalerna. Kostnaderna för de nya skolanläggningarna, inklusive skolhem, beräknades till i runt tal 1,800,000 kronor och fördelades på följande sätt:

Karesuando	kronor	204,300
Lannavaara	»	157,000
Jukkasjärvi	»	316,000
Killinge	»	359,000
Vaikijaure	»	218,800
Arjeplog	»	203,000
Västerbottens distrikt (tre skolanläggningar)	»	167,600
Jämtlands distrikt (» »)	»	166,700
		Summa kronor 1,792,400.

Kostnadsbeloppen innefattade även utgifter för tomtanskaffning och inventarier men ej — med undantag för Västerbottens nomadskoldistrikt — för iordningställande av tomt, framdragande av ledningar m. m.

Enligt propositionen biträdde departementschefen i huvudsak det ifrågasatta byggnadsprogrammet. Dock förordades en koncentration av nomadundervisningen i Västerbottens nomadskoldistrikt till *en* skola, förslagsvis förlagd till Tärna kyrkoby i anslutning till Skytteanska skolan. Denna skola skulle ersätta den nuvarande centralskolan i Skarvsjö, vilken skulle nedläggas. Enligt departementschefens mening borde frågan om en motsvarande begränsning av antalet skolanläggningar i Jämtlands nomadskoldistrikt genom skolöverstyrelsens försorg närmare övervägas. Det förutsattes, att slutligt förslag i sistnämnda hänseende skulle kunna underställas 1940 års riksdag. Byggnadsritningar och arbetsbeskrivningar skulle emellertid i viss utsträckning omarbetas med beaktande av vissa erinringar, som framställt av byggnadsstyrelsen och skolöverstyrelsen. Denna uppgift liksom även bestyret med byggnadsföretagens utförande skulle anförtros åt tre särskilda byggnadskommittéer, en för Norrbottens, en för Västerbottens och en för Jämtlands län. Det förutsattes, att byggnadskommittéerna i möjligaste mån skulle söka nedbringa kostnaderna och eftersträva att hålla de av byggnadsföretagen föranledda sammanlagda kostnaderna — inklusive utgifterna för kommittéernas egen verksamhet och för inventarier — inom ramen av ett anslagsbelopp av 1,800,000 kronor. Vidare förutsattes, att slutliga kostnadsberäkningar skulle underställas 1940 års riksdag i samband med anslagsäskanden för budgetåret 1940/41.

De för Karesuando, Lannavaara, Jukkasjärvi och Västerbottens distrikt avsedda byggnaderna borde utföras i första hand. Kostnaderna för denna etapp uppskattades till i runt tal 900,000 kronor. Då emellertid byggnadsföretagen med hänsyn till förarbetena icke kunde bli färdigställda under budgetåret 1939/40, ansågs det tillfyllest att för detta budgetår anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

I skrivelse nr 206/1939 anslöt sig riksdagen till uppfattningen, att undervisningen av nomadlapparnas barn allttjämt borde bedrivas i särskilda för dem avsedda skolor. Beträffande lokalerna för undervisningen hade riks-

dagen blivit övertygad om att åtgärder oundgängligen vore av nöden för att avhjälpa de allvarliga brister, som vidlådde de nuvarande lokalerna. Vidare hyste riksdagen, som förutsatte att slutliga kostnadsberäkningar kunde föreläggas 1940 års riksdag, den förhoppningen, att totalkostnaderna skulle kunna hållas inom ramen av 1,800,000 kronor. Även förslaget om koncentration av undervisningen i Västerbottens nomadskoldistrikt till en centralskola vann riksdagens gillande. Frågan om skolans förläggning borde dock ytterligare utredas, innan Kungl. Maj:t fattade definitivt beslut i frågan. Slutligen anvisade riksdagen till byggnadsföretagens påbörjande för budgetåret 1939/40 ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

Genom beslut den 12 maj 1939 föreskrev Kungl. Maj:t, att detta reservationsanslag skulle fördelas på följande sätt:

1. Uppförande av central nomadskola i Västerbottens län kronor	80,000
2. Om- och nybyggnadsarbeten för nomadskolorna i Karesuando, Lannavaara och Jukkasjärvi i Norrbottens län	» 320,000
	<hr/> Summa kronor 400,000.

Vidare föreskrevs, att dessa byggnadsföretag och de övriga byggnadsarbeten för nomadskolorna i Norrbottens län, som enligt riksdagsskrivelsen skulle komma till utförande, ävensom därmed sammanhängande göromål skulle i enlighet med en samma dag utfärdad instruktion och övriga av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser omhändervhas av särskilda byggnadskommittéer, en för Västerbottens län, benämnd nomadskolbyggnadskommittén för Västerbottens län, och en för Norrbottens län, benämnd nomadskolbyggnadskommittén för Norrbottens län. Nomadskolbyggnadskommittén för Västerbottens län skulle verkställa den ytterligare utredning angående förläggningen av nomadskolan för nämnda län, som kunde finnas erforderlig på grund av vad riksdagen anført i omförmälda skrivelse. Slutligen anbefalldes skolöverstyrelsen att verkställa utredning rörande centralisering av nomadundervisningen i Jämtlands län.

Sedan nomadskolbyggnadskommittén för Västerbottens län till Kungl. Maj:t inkommit med sådan utredning, föreskrev Kungl. Maj:t den 18 augusti 1939, att den centrala nomadskolan i länet skulle förläggas till Tärna kyrkoby.

I en vid propositionen nr 79 till 1939 års urtima riksdag såsom bilaga 6 fogad promemoria förordades, att reservationsanslaget å 400,000 kronor med hänsyn till de rådande förhållandena tills vidare skulle disponeras endast för kostnaderna för fullföljande av pågående utredningsarbete, medan anslaget i övrigt borde disponeras endast i den mån Kungl. Maj:t prövade sådana förutsättningar vara för handen, som gällde för användning av å allmän beredskapsstat upptaget anslag.

I anledning av denna proposition återopade urtima riksdagen i skrivelse den 20 december 1939, nr 97, vissa av dess första särskilda utskott i utlåtande nr 77 anförda synpunkter beträffande de i promemorian ifrågasatta besparingsåtgärderna. I utlåtandet erinrade utskottet, att det måhända i något fall kunde bli lämpligt att, i avvaktan på byggnadsföretags igångsättande, anskaffa för ändamålet erforderlig mark, varvid anslaget syntes behöva anlitas, i händelse markkostnaden skulle finnas böra åvila statsverket. Jämväl vissa förberedelsearbeten syntes kunna ifrågakomma. Utskottet ville uttala sig för att anslaget finge efter Kungl. Maj:ts prövning disponeras jämväl för dylika ändamål.

Genom beslut den 26 januari 1940 föreskrev Kungl. Maj:t, att byggnadsföretagen icke finge påbörjas, förrän Kungl. Maj:t lämnat tillstånd, samt att, intill dess tillstånd lämnats, reservationsanslaget icke finge utan Kungl. Maj:ts medgivande användas till andra ändamål än kostnader för det utredningsarbete och de förberedande åtgärder, som erfordrades för att byggnadsföretagen framdeles skulle kunna utan dröjsmål påbörjas, såsom för uppgörande av ritningar och entreprenadhandlingar. Beslut om bestridande av kostnader för anskaffande av erforderlig tomtmark skulle framdeles meddelas.

a) Lokaler för nomadskolorna i Jämtlands län.

I skrivelse den 14 november 1939 har *skolöverstyrelsen* inkommit med den anbefallda utredningen om centralisering av nomadundervisningen i Jämtlands län.

Överstyrelsen har inledningsvis anført följande:

I utlåtande den 11 oktober 1938 (jfr propositionen nr 102/1939, sid. 20) hade överstyrelsen föreslagit, att anslag skulle beviljas till uppförande av tre mindre skolanläggningar för visteskolorna i Jämtlands län. Överstyrelsen räknade då med att den för Jämtlands län gemensamma byskolan fortfarande skulle kunna disponera de lokaler i Ånge, som hittills upplåtits åt densamma av svenska missionsällskapet.

I propositionen nr 102/1939 hade emellertid chefen för ecklesiastikdepartementet anført, att barnantalet i Jämtlands nomadskoldistrikt syntes vara väl lägt för att motivera det byggnadsprogram, som av överstyrelsen förordats. En centralisering av nomadundervisningen i anslutning till vad av statsrådet tillstyrkts beträffande Västerbottens nomadskoldistrikt syntes kunna ifrågasättas. Förhållandena vore visserligen i en del hänseenden olikartade; sålunda vore undervisningen redan nu, i motsats till vad inom Västerbottens skoldistrikt vore fallet, i viss utsträckning decentraliserad. Innan ståndpunkt fattades till skolöverstyrelsens förslag, syntes lämpligen möjligheterna att begränsa antalet skolanläggningar i Jämtlandsdistriktet böra genom överstyrelsens försorg närmare övervägas. I anledning härav finge överstyrelsen anføra följande.

Sedan länge hade i Jämtlands län funnits en enda byskola, dit lappbarnen i de högre nomadskolklasserna samlats från hela Jämtlands nomadskoldistrikt. Däremot hade för de mindre barnen funnits ett flertal viste-

skolor spridda över distriktet, dels sommarskolor i fjälltrakterna, dels vinterskolor i byarna. År 1935 funnes sålunda icke mindre än 5 visteskolor med sommarkurs och 5 visteskolor med vinterkurs. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 22 november 1935 hade emellertid sommarvisteskolorna indragits, och barnen i de lägre klasserna hade fått sin undervisning helt förlagd till visteskolor å lappboplatser i närheten av fjällen och i nomadernas miljö, varigenom idén med visteskolor bibehållits. Lästiden i dessa skolor hade ungefär sammanfallit med den i folkskolorna vanliga lästiden. Även dessa skolor hade inskränkts till antalet, och för närvarande vore de blott tre, förlagda till Håkafoth och Jänsmässholmen i Jämtland samt Storvallen i Härjedalen. Byskolan vore förlagd till Änge i Undersåkers socken.

En ganska långt gående centralisation av nomadskolorna i Jämtlands nomadskoldistrikt hade sålunda under senare år redan skett.

Rörligheten hos lappfamiljerna vore icke så stor i Jämtland och Härjedalen som i Lappland. Detta vore en viktig omständighet vid en eventuell omorganisation av nomadskoleväsendet i Jämtlands nomadskoldistrikt. Det vore, framhåller överstyrelsen, icke alltid så lätt att i Jämtlands nomadskoldistrikt skilja på nomadiserande och icke-nomadiserande lappar. I nomadskolstadgan (nr 479/1938) förstodes med nomadlapp sådan lapp, som själv eller genom medlemmar av sitt hushåll dreve renskötsel eller som biträdde i sådan renskötsel. För nomadlapparnas barn vore skolgången i nomadskolor obligatorisk. Men även andra lappars barn kunde, då sådant enligt nomadskolinspektörens beprövande befunes önskvärt och lämpligt, efter därom gjord anhållan undervisas i nomadskola. Hittills hade det varit regel, att samtliga lappbarn i Jämtlands distrikt undervisats i nomadskola. Överstyrelsen hade på anförda skäl kommit till den övertygelsen, att samtliga lappbarn inom Jämtlands nomadskoldistrikt hädanefter liksom hittills borde få sin undervisning i nomadskolor.

Vid fördelning av antalet lappbarn, födda åren 1927—38, på visteskola och byskola under läsåren 1940—46 erhöles följande siffror:

L ä s å r	Visteskola	Byskola	Eventuell 7 klass	S u m m a
1940—41	46	30	10	86
1941—42	49	38	9	96
1942—43	48	39	10	97
1943—44	47	46	11	104
1944—45	42	49	17	108
1945—46	47	48	11	106
Medeltal	46,5	41,7	11,3	99,5

Beträffande skolorganisationen yttrar överstyrelsen följande:

Barnantalet i Frostviken (22 födda under åren 1927—38) vore så litet, att en skola enbart för dessa barn icke vore befogad. Då barn från Hotagen utan större olägenhet kunde hänvisas till Jänsmässholmens i stället för till

Håkafots skola, vilket även redan nu i vissa fall skedde, syntes det lämpligt, att skolan i Håkafot indroges. Enligt nomadskolinspektörens förslag skulle två visteskolor i distriktet uppehållas och förläggas, den ena till Jämtland, Jänsmässholmen, och den andra till Härjedalen, Storvallen. Skolan i Jänsmässholmen skulle mottaga lappbarn från norra Jämtland. Barnen i Härjedalen och från Idre i norra Dalarna skulle undervisas i Storvallens skola. Barnen från södra Jämtland, exempelvis trakten av Oviks- och Anarisfjällen, skulle kunna fördelas på de båda skolorna för åstadkommande av jämvikt i barnantalet dem emellan. Då Frostvikslapparna icke hade så stor beröring med övriga lappar i Jämtland, kunde det beräknas, att en del av dessa lappars barn — efter Håkafotsskolans nedläggande — icke komme att sändas till nomadskola eller kanske rent av önskade komma till nomadskolan i Tärna. På grund av bland denna omständighet finge man beräkna det sammanlagda barnantalet i visteskolorna i Jänsmässholmen och Storvallen till omkring 40, d. v. s. 20 i vardera skolan. Var och en av skolorna skulle sålunda komma att omfatta en läraravdelning.

Överstyrelsen funne det icke lämpligt, att lapparnas småskolor, visteskolorna, i Jämtlands nomadskoldistrikt centraliserades utöver vad som ifrågasatts i nomadskolinspektörens förslag. Rörande lämpligheten att förlägga dessa skolor till de av inspektören föreslagna platserna anförde överstyrelsen.

Jänsmässholmen vore en by, bebodd av ett dussin lappfamiljer, inalles 70 à 80 personer. I fjällen runtomkring bodde lappfamiljer spridda, och Jänsmässholmen vore för lapparna i dessa trakter en central plats, i varje fall den för en skola mest centrala platsen. Det torde alltid kunna påräknas, att en god del av barnen i skolan vore från denna by och alltså kunde få bo hos föräldrarna under skoltiden.

Vad som sagts om Jänsmässholmen gällde i ännu högre grad om Storvallen. Där bodde nu 16 familjer, något över 70 personer. Dit hade Härjedalslapparna sina vägar bland annat vid renskillingarna på Flatruet, på vars sluttning Storvallen låge. Av de barn, som för närvarande undervisades i Storvallens skola, vore nära hälften från Storvallen och kunde bo hos sina föräldrar.

Såväl Jänsmässholmen som Storvallen låge på statens mark (renbetesland), och någon svårighet att erhålla tomt för skolanläggning förefunnes ej.

De byggnader, i vilka skolorna på dessa platser nu vore förlagda, vore icke avsedda för skolbruk eller lämpliga därtill. I Jänsmässholmen vore skolan och lärarbostaden inrymda i en stuga om ett rum och kök. Rummet vore, ehuru litet, relativt godtagbart som skolsal. Det kalla och trånga köket motsvarade däremot på intet sätt kraven på en lärarbostad men måste användas därtill, då annan bostad icke stode att uppbringa. Skolhemmet vore förlagt till en annan liknande stuga, som tack vare tillmötesgående och viss uppoffring från en lappfamiljs sida kunnat upplåtas för ändamålet. I Storvallen hade i en byggnad förhyrts ett rum på nedre botten till skolsal. Två kalla och dragiga rum en trappa upp användes till lärarbostad. Skolsalen måtte endast 4,5 meter i fyrkant och vore 2,2 meter hög. Skolhemmet vore inrymt i ett rum och kök i en annan byggnad.

Det vore alltså ofrånkomligt, att byggnader måste uppföras på båda dessa platser, om skolor även i fortsättningen skulle förläggas dit. För vardera skolan behövdes en skolsal med biutrymmen, en bostad för en småskollärare och ett skolhem. Då man alltid torde kunna räkna med att vissa av

barnen kunde bo hos sina föräldrar under skoltiden och således icke behövde anlita skolhemmet, torde detta böra beräknas för ungefär 16 barn. Någon möjlighet till inackordering för skolbarnen i enskilda hem förefunnnes icke.

Byskolan för Jämtlands nomadskoldistrikt vore redan centraliserad till en plats (Änge), och lapparna syntes icke hava något häremot, då det gällde de större barnen. Den plats, där skolan nu låge, syntes också vara lämpligt och centralt belägen. Skolhus, lärarbostäder åt två lärare samt skolhem vore här upplåtna av svenska missionssällskapet.

När överstyrelsen i sitt utlåtande den 11 oktober 1938 begärde anslag till byggnader för nomadskolväsendet, hade överstyrelsen räknat med att svenska missionssällskapet fortfarande vore berett att tillhandahålla ovan nämnda lokaler. Tyvärr hade emellertid sällskapet nu tillkännagivit sin avsikt att använda lokalerna för annat ändamål, och nybyggnad bleve därför nödvändig även för byskolans behov.

Därest skolorganisationen erhöle den utformning, som överstyrelsen föreslagit, borde den nya skolanläggningen i Änge givas i stort sett samma omfattning som den nu av svenska missionssällskapet upplåtna, d. v. s. ett skolhus och ett skolhem, avsedda för 40 à 50 barn, samt en lärarbostad för två folkskollärare. Givetvis komme härtill behövliga uthus. En god och välbelägen tomt syntes kunna erhållas på prästbordets mark, och den torde där icke heller behöva bliva så dyrbar.

Kostnaderna för skolanläggningarna ha av överstyrelsen beräknats på följande sätt:

Vad först beträffade de båda *visteskolorna*, borde var och en av dessa omfatta följande anläggningar: 1) skolhus, innehållande en skolsal, ett kapprum och ett materielrum på nedre botten samt en småskollärbostad på övre botten; 2) skolhem för 16 barn; 3) uthus. Genom nomadskolinspektörens försorg hade ritningar för sådan anläggning införskaffats. Dessa ritningar hade därefter granskats och justerats inom skolöverstyrelsen och byggnadsstyrelsen, varefter byggnadsstyrelsen utfört behövliga kostnadsberäkningar. Enligt dessa beräkningar bleve kostnaderna för vardera anläggningen följande:

Skolhus jämte lärarbostad	kronor 26,000
Skolhem	» 57,000
Uthus	» 2,000
	<hr/>
	Summa kronor 85,000.

Härtill komme kostnader för stängsel, planering, utvändiga ledningar och inventarier, varför de sammanlagda kostnaderna borde beräknas till 93,000 kronor.

Då byskolan i stort sett bleve av samma omfattning som den, vilken planerades för nomadskolan i Arjeplog, hänvisade överstyrelsen i fråga om kostnadsberäkningar för anläggningen till vad nomadskolbyggnadskommittén för Norrbottens län i detta ärende anfört (jfr nedan sid. 11). Överstyrelsen hade erhållit uppgift om att anläggningen i Arjeplog beräknades draga en kostnad av 278,500 kronor. Samma kostnader kunde beräknas för skolan-

läggningen i Änge. Härtill måste dock läggas de kostnader, som betingades av att lärarbostaden i Änge behövde vara något större än bostaden i Arjeplog samt att tomt måste köpas å den förra platsen men ej å den senare. Kostnadsökningen kunde beräknas till omkring 17,500 kronor och hela anläggningen till (278,500 + 17,500 =) 296,000 kronor.

De sammanlagda kostnaderna för de av överstyrelsen föreslagna nomadskolbyggnaderna i Jämtlands nomadskoldistrikt bleve enligt ovanstående beräkningar ($2 \times 93,000 + 296,000 =$) 482,000 kronor. Överstyrelsen, som enligt det föregående avvisat tanken på en centralisering av nomadundervisningen i Jämtlands nomadskoldistrikt till en enda skolanläggning, omfattande alla såväl viste- som byskolbarn inom distriktet, hade icke heller gått in på vad en sådan centralisation skulle innebära eller vad den skulle kosta. Som framginge av de tidigare anförda tabellerna över barnantalet skulle emellertid en sådan central skolanläggning beräknas omfatta 80 å 100 barn, d. v. s. ungefär motsvara den, som planerades i Gällivare för de barn, som för närvarande undervisades i Killinge nomadskola (jfr nedan). Enligt uppgift vore denna anläggning beräknad att kosta 465,000 kronor. För en motsvarande anläggning i Änge torde dock kunna beräknas något lägre priser.

Överstyrelsen ville slutligen framhålla, hur ytterst angeläget det vore, att de föreslagna byggnaderna för visteskolorna snarast komme till utförande. Det kunde icke vara staten värdigt, att nomadskolbyggnaderna, vilka bekostades helt av statsverket, vore i ett tillstånd, som icke skulle tolereras, därest det gällde vanliga av kommunerna underhållna folkskolor. Då, såvitt överstyrelsen hade sig bekant, statsbidrag till folkskolebyggnader vore avsett att beviljas även under nu rådande kristid, syntes skäl icke föreligga att uppskjuta här ifrågavarande byggnadsarbeten för statens egna skolor. Överstyrelsen finge därför hemställa, att Kungl. Maj:t ville föreslå 1940 års riksdag att bevilja ett anslag av 186,000 kronor till uppförande av byggnader till tvenne visteskolor i Jämtlands nomadskoldistrikt. Beträffande byskolan i Änge hade svenska missionsällskapet medgivit, att skolan finge till och med läsåret 1941—42 disponera de nuvarande lokalerna. Under sådana förhållanden syntes icke frågan om nybyggnad för byskolan behöva i hela sin vidd föreläggas 1940 års riksdag. Däremot vore ett mindre anslag för färdigställande av ritningar och entreprenadhandlingar m. m. behövt. Överstyrelsen hemställde, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att härtill bevilja ett anslag å 10,000 kronor.

Den sammanlagda summan, som enligt överstyrelsens förslag skulle äskas av 1940 års riksdag, utgjorde sålunda ($186,000 + 10,000 =$) 196,000 kronor.

Slutligen föresloge överstyrelsen, att en byggnadskommitté för här ifrågavarande byggnadsarbeten skulle tillsättas i likhet med vad fallet vore i fråga om motsvarande arbeten i Västerbottens och Norrbottens län.

b) Lokaler för nomadskolorna i Norrbottens län.

Nomadskolbyggnadskommittén för Norrbottens län har med skrivelse den 25 november 1939 inkommit med förslag om nybyggnader för nomadskolorna i Norrbottens län samt hemställt om anvisande av anslag av 2,072,300 kronor för ändamålet.

Inledningsvis yttrar kommittén beträffande kostnadsramen m. m. följande:

Skolanläggningen skulle enligt kommitténs förslag erhålla en fullt modern planläggning och inredning. Nomadernas livsföring vore emellertid i olika delar av länet helt särpräglad. Under det att i södra delarna av lappmarken den moderna kulturen i betydlig grad satt sin prägel på nomadernas livsföring, vore så icke alls förhållandet i de längst i norr belägna lappbyarna, nämligen Könkämä, Lainiovuoma och Saarivuoma lappbyar. När i allt fall de nomadskolor, som mottoge barn från dessa byar, d. v. s. de i Karesuando och Lannavaara, försetts med samma sanitära utrustning som övriga skolanläggningar, hade detta icke skett utan viss tveksamhet. Kommittén hade likväl icke velat föreslå skolanläggningarna till utförande på sådant sätt, att de eventuellt i en framtid ej skulle motsvara krav, som då kunde ställas.

Vid förslagets upprättande hade kommittén i enlighet med riksdagens och Kungl. Maj:ts direktiv sökt nedbringa kostnaderna för de olika byggnadsföretagen, så att dessa kostnader icke skulle komma att överstiga de i propositionen nr 102/1939 angivna kostnadskalkylerna, vilka senare stannat vid i runt tal 1,460,000 kronor. Sälunda hade kommittén bland annat beträffande en del av skolorna träffat överenskommelse med vederbörande skoldistrikt rörande sambruk av distriktens gymnastik- och slöjdlokaler, varigenom sådana lokaler kunde slopas i till av dessa överenskommelser berörda nomadskolor. Vidare hade kommittén ansett sig kunna på en del platser föreslå färre antal bostäder för lärare än man räknat med vid den tidigare utredningen, som legat till grund för kostnadsberäkningarna i propositionen.

Trots dessa kommitténs bemödanden att iakttaga sparsamhet hade emellertid kostnaderna för genomförandet av förslagen enligt gjorda beräkningar visat sig komma att uppgå till 2,072,300 kronor och således betydligt överstiga det tidigare beräknade beloppet. Med anledning härav ville kommittén särskilt framhålla, att i den tidigare utredningen föreslagits ombyggnad av vissa nu befintliga lokaler. Vid de undersökningar på ort och ställe, kommittén företagit, hade emellertid kommittén funnit det synnerligen olämpligt att företaga ombyggnader av dessa lokaler. Kommittén hade för sin del funnit det nödvändigt att även i dessa fall föreslå nybyggnader, ehuru dyliga i fråga om engångskostnader vanligen ställde sig avsevärt dyrare än ombyggnad. Särskilt måste i detta sammanhang beaktas, att i fråga om de tidigare uppgjorda ombyggnadsförslagen de granskande myndigheterna med hänsyn till föreliggande omständigheter ansett sig nödsakade att åtminstone till en del eftersätta de skäligen krav, som plägade ställas på moderna skollokaler. Då kommittén i nu berörda fall i stället för ombyggnad föreslagit nybyggnad, hade kommittén icke ansett sig kunna eftersätta dessa krav. Kommittén hade för övrigt också i de fall, där även i den tidigare utredningen föreslagits nybyggnad, funnit det

nödvändigt att i högre grad än tidigare gjorts beakta dessa krav, i synnerhet då beträffande sådana detaljer, i fråga om vilka byggnadsstyrelsen och skolöverstyrelsen framfört särskilda önskemål. Riksdagens i skrivelsen nr 206/1939 gjorda uttalande, att det syntes befogat, att nomadbarnen bibringades en skolunderbyggnad fullt likvärdig med den, som komme den bofasta befolkningens barn till del, måste för övrigt så tolkas, att riksdagen ansett, att arbetet i nomadskolorna finge bedrivas i lokaler, fullt jämställda med på senare år uppförda skolanläggningar, och syntes således giva stöd för kommitténs inställning till denna sak.

En hel del andra omständigheter bidro dessutom till att kommitténs förslag blivit dyrare än som av statsmakterna förutsatts. Vid den tidigare utredningen hade sålunda i fråga om kostnaderna för inköp av erforderliga tomter räknats med allenast 2,600 kronor, varemot de faktiska kostnaderna för sådana enligt kommitténs beräkningar komme att belöpa sig till avsevärt högre belopp. Några kostnader för planering av de olika tomterna samt för uppförande av staket omkring desamma hade förut ej tagits med i beräkningen. Ej heller hade kostnader för yttre avlopps- och vattenledningar samt erforderliga brunnar upptagits. De tidigare beräknade kostnaderna för erforderliga inventarier hade kommittén vid jämförelse med vad som vanligen plägade åtgå till dylika funnit alltför låga och därför ansett sig böra avsevärt höja dessa kostnader. Nu befintliga inventarier vore på de flesta håll bristfälliga, varför man till övervägande del torde få räkna med nyanskaffning. Kommittén hade vidare utgått ifrån att lokalerna borde förses med korkmattor, då en dylik golvbeläggning ställde sig mera ekonomisk med hänsyn till underhåll än vanliga trägolv. Administrations- och kommittékostnaderna hade tidigare icke tillräckligt beaktats. Vad däri ingående kostnader för kommittéledamöternas resor anginge, måste man hava i minnet, att de olika byggnadsföretagen vore belägna på avsevärda avstånd från varandra och dessutom långt från kommittéledamöternas bostadsorter, varför kommitténs resor till de olika förläggningsplatserna för skolorna måste bli kostsamma.

De i kommitténs förslag upptagna merkostnaderna uppginge till:

1. Merkostnad för tomter	kronor	12,400
2. Planering och uppförande av staket	»	26,000
3. Utvändiga vatten- och avloppsledningar samt brunnar	»	26,000
4. Merkostnad för inventarier	»	60,500
5. Korkmattor	»	39,665
6. Administration	»	100,300
7. Kommittékostnader	»	25,000

Summa kronor 289,865.

Med dessa kostnader, tillagda tidigare beräknade 1,460,000 kronor, skulle de sammanlagda kostnaderna för det tidigare förslaget uppgått till i runt tal 1,750,000 kronor. Kommitténs förslag, som grundade sig på i september månad 1939 gällande byggnadskostnader, ställde sig ungefär 300,000 kronor dyrare. Detta vore i huvudsak att tillskriva den prisstegring, som ägt rum, sedan den förra beräkningen av byggnadskostnaderna gjordes.

Under hänvisning till ritningarna och arbetsbeskrivningarna har kommittén därefter lämnat en uttömmande redogörelse för de särskilda byggnadsföretagen. Av denna redogörelse, beträffande vilken i övrigt hänvisas

till handlingarna i ärendet, inhämtas bland annat, att den lämpligaste platsen för Karesuando byskola befunnits vara den tomt, som tidigare använts som plats för tingshus, utökad med viss Karesuando kyrkoherdeboställe tillhörig mark (socknen hade såsom villkor för överlåtelse av området begärt dels en ersättning av 40 öre för kvadratmeter, dels ock att en å området befintlig arrestlokal flyttades till anvisad plats utan kostnad för socknen; kostnaderna kunde uppskattas till cirka 5,000 kronor), att kommittén på anförda skäl ansett sig böra upprätta förslag till helt nya byggnader för Lannavaara och Jukkasjärvi byskolor i stället för att, såsom tidigare avsetts, ombygga de nuvarande lokalerna, att kommittén av flera olika skäl — icke minst ur kostnadssynpunkt — funnit sig böra föreslå, att Killinge byskola flyttades till Gällivare kyrkby (tomt kunde förvärfvas för en kostnad av omkring 6,000 kronor), att kommittén funnit sig böra förorda förflyttning jämväl av Vaikijaure byskola till Jokkmokks kyrkby, där tomt för skolan kunde för en köpeskilling av 3,900 kronor erhållas å ett till Jokkmokks församlings kyrkoherdeboställe hörande område, beläget i närheten av gamla kyrkan, samt att Arjeplogs kommun ställt i utsikt att, i utbyte mot den för nomadskolan i Arjeplog nu disponerade tomt, kostnadsfritt till statsverket överlåta ett till det av kommunen ägda hemmanet Lugnet hörande område, beläget mellan det lapska ålderdomshemmet och det svenska ålderdomshemmet, vilken tomt kommittén funne lämplig. De nuvarande nomadskoleväsendet tillhörande byggnaderna borde enligt kommitténs mening avyttras. Med hänsyn till det skick, vari de befunne sig, och de platser, å vilka de vore uppförda, ansåge sig kommittén icke kunna räkna med någon behållen inkomst vid försäljningen, som nu vore möjlig att uppskatta. Det torde få åligga kommittén att på offentlig auktion eller i allt fall på sådant sätt att högsta möjliga köpesumma kunde utvinnas försälja byggnaderna.

Kommittén sammanfattar de beräknade kostnaderna för genomförandet av förslagen sålunda:

Skolanläggningen i Karesuando	kronor	286,500
» » Lannavaara	»	327,500
» » Jukkasjärvi	»	424,500
» » Gällivare	»	457,000
» » Jokkmokk	»	258,500
» » Arjeplog	»	273,300
Anskaffande av konstverk	»	20,000
Kommittékostnader	»	25,000

Summa kronor 2,072,300.

Vid företagna studie- och inspektionsresor hade kommittén funnit, att samtliga nu förefintliga nomadskolanläggningar, antingen de tillhörde nomadskoleväsendet eller förhyrdes för dess räkning, vore i synnerligen brist-

fälligt och torftigt skick. Anläggningarnas tillstånd vore sådant, att de anmärkningar, som av vederbörande provinsialläkare i olika sammanhang ur hälsovårdssynpunkt framställdes emot desamma, vore fullt berättigade. Ett uppskjutande av de föreslagna nybyggnaderna skulle därför enligt kommitténs förmenande icke blott vara olämpligt utan ur hälsovårdssynpunkt rent fördömligt.

I gemensamt yttrande den 30 januari 1940 ha *byggnadsstyrelsen* och *skolöverstyrelsen* med vissa detaljerinringar tillstyrkt nomadskolkommitténs förslag.

Vidkommande kostnaderna hade ämbetsverken, under förutsättning att beräkningarna grundats på under augusti 1939 gällande material- och arbetspriser, intet att erinra, försåvida byggnaderna skulle komma till utförande på föreslaget sätt.

De i kostnadssumman ingående kommittékostnaderna å 25,000 kronor undandrog sig ämbetsverkens bedömande.

Då emellertid den nu angivna totala kostnadssumman överstege den tidigare beräknade med 612,300 kronor, syntes försök böra göras att nedbringa kostnaderna. I detta syfte borde bland annat möjligheterna för en minskning av elevernas dagrums- och slöjdutrymmen undersökas. Det kunde nämligen ifrågasättas, om dagrum i föreslagen omfattning verkligen vore erforderliga, då man borde räkna med att även matsalar kunde användas som dagrum. Vidare borde lärarbostädernas golvytor hållas inom den ram, som angåves i kungörelsen den 10 december 1937 (boställsordningen för lärare vid folk- och småskolor).

c) Lokaler för nomadskolan i Västerbottens län.

I skrivelse den 30 november 1939 har *nomadskolbyggnadskommittén för Västerbottens län* framlagt förslag till uppförande av nomadskolbyggnader i Tärna kyrkoby. Av skrivelsen inhämtas följande:

Sedan Kungl. Maj:tt bestämt, att nomadskolan för Västerbottens län skulle förläggas till Tärnaby, hade kommittén anmodat länsarkitekten i länet att uppgöra ritningar jämte arbetsbeskrivningar och kostnadsförslag å skolhus, skolhem och bostadsbyggnad för lärarpersonal å av kommittén anvisad tomt i Tärnaby. Den av kommittén utvalda tomten, å vilken preliminärt köpeavtal upprättats, hade en areal av cirka 12,000 kvadratmeter och vore belägen i västliga delen av Tärnaby på ett avstånd från Skytteanska skolan av cirka 700 meter. Tomten gränsade till landsvägen Tärna—Umfors (mellanriksvägen). Tomtkostnaden torde icke komma att överstiga 2,500 kronor. Enligt köpeavtalet tillförsäkrades köparen rätt att utan vederlag för marken draga vattenledning över huvudfastigheten fram till en vattenkälla å denna samt att fritt nyttja vattenkällan för nomadskolans behov.

Enligt vad kommittén hade sig bekant, hade vederbörande kommuner i Norrbotten icke åtagit sig att kostnadsfritt tillhandahålla tomt för beslutade nomadskolor i detta län. Kommittén hade på grund härav i sitt kostnadsförslag upptagit ett belopp av 2,500 kronor i tomtkostnad.

Det av länsarkitekten uppgjorda och av kommittén godkända förslaget slutade på en totalkostnad av 288,000 kronor. Denna summa överstege

med 113,000 kronor det belopp, som av honom tidigare angivits (jfr propositionen nr 102/1939, sid. 27).

Den väsentliga kostnadsskillnaden mellan det tidigare uppgjorda och det nu aktuella förslaget hade enligt länsarkitekten uppstått därigenom, att byggnadernas storlek icke oväsentligt ökats. Kostnaderna för tomt och ledningar m. m. hade vidare visat sig bli ganska höga. Till dessa kostnader hade numera även lagts kostnad för kommittén och för konstnärlig utsmyckning med 6,000 kronor respektive 3,000 kronor.

Kommittén hade vid prövning av de av länsarkitekten framförda synpunkterna funnit dem bärande och framhölle följande:

I länsarkitektens förslag vore lokal för gymnastikundervisningen icke upptagen men däremot lokaler för slöjdundervisningen. I propositionen nr 102/1939 hade ifrågasatts, att sambruk i fråga om slöjd- och gymnastiklokaler kunde anordnas med Skytteanska skolan i Tärna. Vid denna skola finnes för närvarande enligt uppgift en fullt tillräcklig slöjdsal. Gymnastiklokal saknades däremot, och elevernas gymnastikundervisning ägde rum i skolans kapprum. En tillbyggnad av skolan för anordnande av gymnastiklokal skulle emellertid vara planerad.

Enligt kommitténs uppfattning vore ett sambruk mellan nomadskolan och Skytteanska skolan, när det gällde en gymnastiklokal, lämpligt, och, då frågan om en särskild gymnastiklokal vid Skytteanska skolan nu torde stå ännu närmare sin lösning, hade kommittén ansett sig böra ur sitt förslag utesluta en sådan lokal. För sedvanliga enklare gymnastiska övningar finnes för övrigt inom nomadskolan tillräckligt utrymme. Vad slöjdlokalerna beträffade, hade kommittén funnit en kombination mellan de båda skolorna mindre lämplig, dels med hänsyn till avståndet mellan skolorna och dels med tanke på den lapska slöjdens speciella karaktär. Genom att förlägga slöjden till nomadskolan kunde densamma bedrivas effektivare och givas större omfattning än om lokal på annat håll skulle tagas i anspråk. Med anledning av vad i propositionen nr 79/1939 anförts ville kommittén framhålla, att medel i varje fall syntes böra få disponeras för inköp av den för nomadskolan föreslagna tomten, därest tomtkostnaden skulle bäras av statsverket.

I övrigt betonade kommittén, att de lokaler, som för närvarande förhrydes i Skarvsjö i Stensele för nomadskolan, befunne sig i ett mycket bristfälligt skick. Särskilt skolhemmet, som vore förlagt till en bondgård, vore trångt, kallt och olämpligt. Kommittén hemställde därför, att uppförandet av nomadskolan i Tärnaby måtte få påbörjas utan längre dröjsmål. Vidare hemställdes, att Kungl. Maj:t måtte godkänna det av kommittén framlagda förslaget att lända till huvudsaklig efterrättelse vid uppförande av nomadskola i Västerbottens län samt förelägga riksdagen förslag om anvisande av för ändamålet erforderliga medel.

Byggnadsstyrelsen och *skolöverstyrelsen* ha i gemensamt yttrande den 30 januari 1940 framställt vissa anmärkningar mot ritningarna och ifrågasatt ett i viss mån förenklat utförande. Enligt ämbetsverkens mening borde slöjddavdelningen kunna förläggas till den närbelägna Skytteanska skolan, vilket också förutsattes i den föregående utredningen (se propositionen nr

102/1939, sid. 36). Härigenom och med förläggning av toaletterna till skolhemmet skulle en besparing av 17,000 kronor kunna vinnas.

Tidigare hade byggnadsstyrelsen beräknat kostnaderna för en central-skola till 155,000 kronor enligt ett då under utredningen av arkitekten J. O. Sundberg uppgjort förslag. Anledningen till den uppkomna ökade kostnaden vore, att förslaget i sin helhet numera väsentligt utvidgats och dessutom uppgjorts efter en högre standard än tidigare avsetts, vilket även framhållits i nomadskolkommitténs för Västerbottens län förevarande framställning.

På grund härav finge ämbetsverken framhålla, att därest den kostnadsram, som legat till grund för Kungl. Maj:ts framställning i propositionen nr 102/1939, skulle något så när kunna hållas, borde det nu föreliggande förslaget underkastas en omarbetning i syfte att minska förslagets omfattning och därigenom nedbringa kostnaderna.

Slutligen har *nomadskolbyggnadskommittén för Västerbottens län* i skrivelse den 13 december 1939 hemställt om bemyndigande att för kronans räkning inköpa tomt för nomadskolan i Tärna kyrkoby och vidtaga åtgärder för tomtområdets avstyckning. Kostnaderna för tomtförvärvet beräknades till 2,500 kronor. Av skrivelsen inhämtas, att Tärna kommun erbjudit sig att kostnadsfritt tillhandahålla tomtmark för skolan och för ändamålet anvisat ett förslagsanslag av 1,000 kronor. Motsvarande erbjudande hade ej gjorts av de kommuner i Norrbotten, dit nomadskolor skulle förläggas. Med hänsyn härtill och till Tärna kommuns svaga ekonomiska ställning hade kommittén ansett, att statsverket skulle bära även tomtkostnaden.

Byggnadsstyrelsen och *skolöverstyrelsen* ha i gemensamt yttrande lämnat framställningen utan erinran.

Departementschefen.

Inledningsvis vill jag erinra om att förhållandena nu äro helt annorlunda än då detta byggnadsprojekt planlades. Investering av medel i nya byggnadsföretag för det allmännas räkning måste om möjligt undvikas, och detta har medfört, att på olika områden åtskilliga byggnadsföretag ställts på framtiden, medan andra — mera trängande — underkastas revision i syfte att nedbringa byggnadskostnaderna. Detta har föranlett mig att överväga lämpligheten av att för närvarande skrinlägga planerna på nya byggnader för nomadskolorna. Emellertid förhåller det sig så, att denna lokalfråga länge eftersatts. Behovet av nya lokaler anmäler sig för varje år med ökad styrka. Den utredning, som verkställdes, sedan riksdagen senast behandlade frågan, har visat, att bristerna äro allvarligare än tidigare antagits, och bekräftar, att byggnadsprojektet hör till dem, som svårligen kunna helt skjutas åt sidan. Å andra sidan är det tydligt, att det under nuvarande omständigheter icke är tänkbart att genomföra byggnadsplanerna i enlighet med det av myndigheterna framlagda förslaget. Kostnaderna måste begränsas och de nybyggnader, som befinnas oundgängligen erforderliga, få komma till utförande i den mån förhållandena möjliggöra medelsanvisning.

Beträffande detaljerna i skolöverstyrelsens och byggnadskommittéernas förslag må bland annat ur dessa synpunkter anföras följande.

Enligt det föregående ifrågasattes i propositionen nr 102 till 1939 års lagtima riksdag en begränsning av antalet nomadskolanläggningar inom *Jämtlands län*. Skolöverstyrelsen skulle verkställa utredning i ämnet och frågan underställas 1940 års riksdag. Den av överstyrelsen nu verkställda utredningen utmynnar i förslag om minskning av antalet skolor i länet från fyra (en byskola och tre visteskolor) till tre (en byskola och två visteskolor). En sådan centralisering synes ändamålsenlig. Mot förläggningen av de föreslagna skolorna till Änge, Jänsmässholmen och Storvallen har jag intet att erinra.

De av överstyrelsen beräknade totalkostnaderna för de inom nomadskol-distriktet planerade skolanläggningarna överstiga de tidigare beräknade med icke mindre än (482,000 — 166,700 =) 315,300 kronor. Av det överskjutande beloppet belöpa emellertid 296,000 kronor på anläggningarna i Änge, för vilka medel tidigare ej beräknats men vilka måste utföras, om svenska missionssällskapet, som nu upplåter lokaler åt nomadskolan därstädes, vidhåller sin avsikt att använda dessa lokaler för annat ändamål. Merkostnaden för visteskolorna uppgår således till (315,300 — 296,000 =) 19,300 kronor och torde till en del bero på inträffade prisstegringar.

Innan frågan om nya lokaler för byskolan i Änge avgöres, synes böra undersökas, om icke missionssällskapet i annan ordning skulle kunna upplåta de nuvarande lokalerna, vilka anses vara för sitt ändamål väl lämpade, eller också till staten överlåta dessa lokaler. Lämpligen bör den byggnadskommitté, som på sätt i den förutnämnda propositionen förutsatts bör omhänderhava bestyret med utförandet av ifrågavarande byggnadsföretag i *Jämtlands län*, träda i förhandlingar med sällskapet i denna fråga. Tills vidare anser jag mig därför icke böra räkna med mer än skolbyggnadsföretagen i Jänsmässholmen och Storvallen. Totalkostnaderna för dessa företag ha av skolöverstyrelsen beräknats till 186,000 kronor vid den prisnivå, som förelåg i augusti 1939.

Med hänsyn till det rådande allmänna läget är det ofrånkomligt, att dessa kostnader nedbringas. Jag vill erinra, att Kungl. Maj:t genom cirkulär den 26 april 1940 framhållit nödvändigheten av att under rådande allmänna förhållanden byggnadsföretag för folkskoleväsendet, när sådana företag över huvud prövas böra nu ifrågakomma, planeras så, att kostnaderna för företaget så långt som möjligt hållas nere. Enligt cirkuläret bör storleken av sådana byggnadsföretag begränsas i all den utsträckning som befinnes möjlig och skälig. Vid den konstruktiva utformningen samt vid valet av byggnadsmateriel och utrustning i övrigt bör vidare det största avseende fästas vid kostnadssynpunkten, utan att likväl skäliga krav på byggnadsföretagets ändamålsenlighet och beständighet åsidosättas.

Givetvis bör även planläggningen av nomadskolbyggnaderna ske med

aktgivande på vad i detta cirkulär framhållits. Med denna reservation anser jag mig kunna förorda skolöverstyrelsens förslag till nybyggnader för visteskolorna i Jämsmässholmen och Storvallen. Sådana besvärningar i byggnadsprogrammet böra emellertid vidtagas, att kostnaderna för byggnadsföretagen om möjligt nedbringas till 170,000 kronor med utgångspunkt från prisförhållandena i augusti 1939.

Det byggnadsprogram, som framlagts av nomadskolbyggnadskommittén i *Norrbottnens län*, innebär en icke oväsentlig utvidgning av det i propositionen nr 102 återgivna förslaget. Kommittén har lämnat en utförlig redogörelse för skälen härtill. Av denna framgår, att kommittén å ena sidan ansett sig kunna föreslå vissa förenklingar i det före dess tillsättande ifrågasatta byggnadsprogrammet men å andra sidan efter ingående undersökningar ansett vissa tidigare planerade ombyggnader av äldre lokaler icke tillräddliga utan funnit sig böra i större utsträckning räkna med helt nya lokaler. De tidigare verkställda kostnadsberäkningarna synas vidare, såsom redan i nämnda proposition angavs, icke ha varit så fullständiga som önskligt varit. Vidare har kommittén ansett sig böra vid planläggningen av byggnadsföretagen utgå från en något högre standard, vad utförandet beträffar, än tidigare förutsatts.

I stort sett synes kommitténs förslag kunna följas. Jag har i likhet med byggnadsstyrelsen och skolöverstyrelsen intet att erinra mot att skolorna förläggas till de av kommittén angivna platserna eller mot det ifrågasatta antalet byggnader. Då emellertid enligt vad jag inhämtat skolanläggningen i Arjeplog ej är lika angelägen som de andra, vill jag föreslå, att denna anläggning icke nu medtages. Härigenom ernås en kostnadsminskning med omkring 275,000 kronor.

Vid utformningen i detalj av byggnadsprogrammet böra byggnadskostnaderna ytterligare nedbringas. Härvid bör beaktas vad myndigheterna anfört och vad i cirkuläret den 26 april 1940 framhållits. Kommittén har beräknat totalkostnaderna till 2,052,300 kronor, utgifter för anskaffande av konstverk däri icke inräknade. Jag vill för egen del ifrågasätta sådan förenkling av byggnadsplanerna och utrustningsprogrammet, att dessa kostnader — efter frånräknande av kostnaderna för anläggningen i Arjeplog — om möjligt begränsas till 1,575,000 kronor med utgångspunkt från de i augusti 1939 rådande prisförhållandena.

Vad beträffar det av byggnadskommittén för *Västerbottnens län* framlagda förslaget till anläggningar för nomadskolan i Tärna, är jag med de hörda myndigheterna ense, att förslaget bör överarbetas för att minska kostnaderna. Vad av myndigheterna yttrats kan jag i huvudsak biträda. Kommittén har enligt det föregående räknat med en totalkostnad av 285,000 kronor utöver utgifter för konstnärlig utsmyckning. Detta kostnadsbelopp torde med hänsyn till vad byggnadsstyrelsen och skolöverstyrelsen anfört kunna beskäras förhållandevis starkare än motsvarande kostnader

för skolanläggningarna i Norrbottens län. Under åberopande av vad jag yttrat beträffande sistnämnda anläggningar, utgår jag från att skolanläggningen i Västerbottens län skall kunna utföras för en kostnad av 240,000 kronor, beräknad med utgångspunkt från prisnivån i augusti 1939.

I det föregående har jag räknat med att kostnaderna för tomtförvärv i Norrbottens län skola gäldas av statsmedel. I likhet med myndigheterna har jag intet att erinra mot att även kostnaderna för inköp av skoltomt för nomadskolan i Tärna bestridas av statsmedel.

Jag beräknar sålunda *totalkostnaderna* för om- och nybyggnadsarbetena vid nomadskolorna till (170,000 + 1,575,000 + 240,000 =) 1,985,000 kronor vid den prisnivå, som rådde i augusti 1939.

Vad angår *byggnadsarbetenas igångsättande*, framgår av det föregående, att det på riksstaten för innevarande budgetår uppförda anslaget å 400,000 kronor avsetts skola användas företrädesvis till bestridande av erforderliga utredningskostnader samt i övrigt endast under de förutsättningar, som gälla för användning av anslag, uppförda på allmän beredskapsstat. Då den numera föreliggande utredningen som nämnts ådagalagt, att behovet av nya lokaler blivit alltmer trängande, vill jag icke resa erinran mot att byggnadsarbetena igångsättas, om och i den mån dessa anslagsmedel förslå. Enligt vad jag inhämtat, är det möjligt att med dessa medel bestrida kostnaderna för åtminstone ett av byggnadsföretagen, förutom erforderliga utredningskostnader. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma vilket av byggnadsföretagen, som bör erhålla förtursrätt. De övriga byggnadsarbetena böra med hänsyn till vad av mig inledningsvis yttrats påbörjas först när förhållandena det medgiver och efter prövning genom Kungl. Maj:ts försorg från fall till fall. Anmärkas må, att med de förutnämnda anslagsmedlen torde få bestridas även kostnaderna för ritningar och entreprenadhandlingar m. m. för de för Jämtlands nomadskol-distrikt avsedda byggnadsföretagen.

Den nu föreliggande frågan har haft samband med spørsmålet om allmän beredskapsstat för budgetåret 1940/41 och har därför icke förrän nu kunnat upptagas. Med den utformning, denna stat för nästa budgetår föreslås erhålla (jfr den denna dag i ämnet avlätna propositionen), är det icke möjligt att på denna stat beräkna medel för nya nomadskolbyggnader. Med hänsyn härtill och till vad jag i det föregående yttrat torde av riksdagen nu endast böra inhämtas medgivande, att byggnader för nomadskolorna må uppföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad av mig föreslagits.

Åberopande det anförda och då proposition i ärendet jämlikt 54 § riksdagsordningen torde kunna avlätas utan hinder av att den för propositionens avlämnande till riksdagen i allmänhet stadgade tiden gått till ända, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Kungl. Maj:ts proposition Nr 285.

att medgiva, att byggnader för nomadskolorna må uppföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad av mig i det föregående tillstyrkts.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Lars Tunberg.